

Úpadok pod Ficovými rukami

Autor je politológ

Nemám koho voliť, neviem si vybrať. Taký je jeden z najčastejších povzdychov voliča pravice, či už v anketách známych osobností, alebo medzi obyčajnými voličmi v našom výskume pre denník SME.

V istom zmysle sa dá povedať, že jedno majú spoločné s väčšinovým voličom Smeru. Na svoju preferovanú stranu nie sú hrdí, pri ich zdôvodneniach, prečo volia Smer, nepočuť zaniehanie či hrdosť na doterajšie výkony.

Desať rokov po tom, ako sa Robert [Fico](#) ujal moci po prvýkrát, je slovenská spoločnosť o poznanie iná. Dá sa to pozorovať na občianskej spoločnosti. Videli sme to však aj vo výskume pre denník SME, v rámci ktorého sme zrealizovali 14 focusových skupín s takmer stovkou účastníkov od Bratislavy cez Tvrdošín po Trebišov.

Spôsob, akým množstvo ľudí podlieha smeráckej voličskej korupcii a politickej patronáži, patril k mierne prekvapivým zisteniam. Spolu s tým, čo sa dialo okolo štrajku zdravotných sestier a učiteľov, to dokresľuje obraz atomizácie a úpadku spoločnosti, ktorý môže mať ďalekosiahle následky.

Korupcia a patronáž

Sociálne balíčky Smeru mnohí vnímali výlučne ako nástroj na zabezpečenie si volebnej

podpory, ktorý nemá s realizáciou štandardnej hospodárskej či sociálnej politiky nič spoločné.

Ficova vláda za štyri roky aktívne neprispela žiadnym systémovým opatrením k tomu, aby sa zlepšila situácia dôchodcov, nezamestnaných či študentov. Svojou volebnou korupciou len prehĺbuje ich závislosť od jednorazových, nesystémových rozhodnutí vlády.

V našom výskume mnoho ľudí zdôrazňovalo i potrebu voliť Smer-SD len preto, lebo aj starosta je zo Smeru, aj VÚC ovláda rovnaká strana, a iba ak bude aj na národnej úrovni zachovaná táto línia, môže sa niečo pre obec „vybaviť“. Politická patronáž sa tak stala súčasťou bežného vnímania politiky ľuďmi.

Závislosť

Desať rokov po nástupe Smeru-SD k moci sa dá pozorovať na Slovensku veľmi zvláštny posun.

Výrazne, aspoň pokiaľ ide o množstvo, narastajú dve skupiny obyvateľstva. Sociálne slabšia, ktorej sa namiesto systematických riešení na zlepšenie životných podmienok ponúkajú iba rôzne záplaty na dočasné prežitie.

A potom tá lepšie zarábajúca, informovaná, ktorá potrebuje Smer vo vládnucej pozícii, aby mohla ďalej čerpať z privilegovaného prístupu napríklad k informáciám o eurofondoch alebo k dotáciám.

Hlavným problémom pritom je, že od nástupu Fica k moci v roku [2006](#) si veľká časť spoločnosti odvykla, že základným kritériom súťaže o verejné zdroje má byť kvalita práce, a nie kvalita kontaktov.

Problém však nemusí byť primárne v spoločnosti a ľuďoch. Mnohí sa jednoducho prispôbili, konali racionálne, aby v nedokonalom prostredí prežili. Treba sa skôr pozrieť na to, kto tu spoločenské prostredie nastavuje a definuje. Strana, ktorá tu posledné štyri roky vládla sama a toto od seba závislé nastavenie [vzťahov](#) aktívne presadzovala.

Sestričky a učitelia

Štrajk zdravotných sestier a učiteľov v každom prípade nekompromisne ukázal, v akom mentálnom nastavení sú lídri Smeru, ktorí (de)formujú slovenskú spoločnosť.

Minister zdravotníctva Čisliák sa namiesto riešenia problémov oháňa trestným oznámením, pričom v priamom prenose predvádza totálny nezáujem o rezort tým, že ani nevie, za čo to trestné oznámenie vlastne chcel podať.

O nič lepší imidž si nevytvoril ani minister školstva Draxler, keď namiesto [serióznej](#) diskusie o požiadavkách učiteľov im začal arogantne odkazovať, že ani v USA či v Británii to nie je lepšie.

Nepáči sa vám? Odíďte

Zatiaľ čo premiér Fico ďalej opakoval mantru o zvýšení platov takmer o 50 percent, hoci množstvo zverejnených výplatných pásov učiteľov naznačovalo, že klamal.

Vyjadrenia politikov môžeme čiastočne chápať ako zúfalý pokus aspoň nejako reagovať na dianie v uliciach, hoci obmedzený paranoidným videním sveta.

Prekvapujúca je skôr (ne)reakcia ďalších odborových zväzov, profesijných komôr, jednoducho toho, čomu sa v širšom zmysle hovorí občianska spoločnosť. Ak pripustíme, že zdravotné sestričky okrem platových požiadaviek otvorili aj diskusiu o kvalite zdravotníctva, potom je legitímne sa pýtať, prečo sú lekári ticho? Páni doktori, vy ste so stavom zdravotníctva spokojní?

Podobne je to aj s nedávnym štrajkom učiteľov základných a stredných škôl. Tu sa aspoň univerzity dokázali postaviť a povedať svoj názor o katastrofálnej situácii v školstve. Kde je hlas zamestnávateľov? Ste spokojní s úrovňou absolventov, ktorí sa u vás uchádzajú o prácu?

Rozklad spoločnosti

Napriek tomu, že Robert Fico kedysi vyzdvihoval korporatívny spôsob robenia politiky a potrebu konsenzu, dve jeho vlády posunuli spoločnosť úplne opačným smerom.

Vytvorili vrstvy ľudí, ktorých lojalitu si strana tým či oným spôsobom kúpila. A z tých nespokojných robí verejného nepriateľa. S odkazom medzi riadkami, že ak sa im (študentom, sestričkám, učiteľom) nepáči, môžu odísť.

Aj takto vyzerá rozklad občianskej spoločnosti podľa Smeru. Videnie sveta, na ktorého obraz Smer-SD pomaly a zámerne pretvára krajinu, nemá priestor pre opozíciu, diskusiu, kritiku či zastávanie sa slabších.

Je preto oprávnená obava zvyškov tej občianskej spoločnosti, ktorá ešte nestratila hlas, že po ďalších štyroch rokoch vlády Fica by sa zo Slovenska stala krajina neslobodných a závislých od dobrej vôle jednej strany.

Tento text ste mohli čítať vďaka tomu, že platíte za obsah. Vážime si to.